

АНОТАЦІЯ

Кіржа Н. В.. Формування комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. - Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 - Професійна освіта (за спеціалізаціями) (01 освіта/педагогіка). – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Вінниця, 2021.

Комунікативна компетентність має на меті інформаційний обмін, наслідком якого стає інтерактивна та перцептивна взаємодія. Важливим чинником досягнення взаємного розуміння є налагодження контакту з особою (або групою осіб) та налагодження зворотного зв'язку. Така компетентність може бути сформована самостійно за наявності особистого бажання та завдяки певним зусиллям. Однак система передвищої освіти повинна сформувати низку компетентностей майбутнього фахівця в певній галузі, який би вирізнявся достатнім рівнем конкурентоспроможності на сучасному ринку праці. Досягнення цієї мети не можливе без формування комунікативної компетентності.

Оволодіння професійними мовленнєвими вміннями передбачено Галузевим стандартом вищої освіти підготовки на першому (бакалаврському) рівні галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 223 Медсестринство за освітньою програмою «Сестра медична». Так, зміст підготовки сестер медичних передбачає набуття майбутнім фахівцем загальних компетентностей, серед яких є уміння спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, працювати в команді, володіти навичками міжособистісної взаємодії.

Аналіз наукових педагогічних, психологічних, медичних, філософських джерел засвідчив, що проблема формування комунікативної компетентності у студентів медичних коледжів є актуальною та пріоритетною серед основних завдань медичної освіти України.

Аналітичний огляд наукових публікацій з питань реформування вітчизняної медичної освіти дає підстави стверджувати, що однією з провідних тенденцій у розвитку медичної освіти у світі загалом, і в Україні зокрема, останніми десятиліттями, є гуманітаризація освітнього процесу. Цей процес містить у собі підвищення ваги гуманітарних дисциплін у навчанні, їх вплив на фахові дисципліни, спрямованість навчання у закладах освіти на формування високоосвіченої, культурної особистості. Крім того, нині в контексті медичної освіти надзвичайно актуальним є підвищення мотивації до навчання шляхом упровадження новітніх інформаційних технологій, поліпшення матеріально-технічного забезпечення клінічних баз медичних закладів освіти.

Комунікативна компетентність посідає провідне місце у рейтингу компетентностей, оскільки включає здатність інтегрувати низку умінь та навичок в єдине ціле. Проаналізувавши основні підходи науковців до визначення поняття «комунікація» та «комунікативна компетентність», галузеві моделі комунікативної компетентності, можемо запропонувати власне визначення. На наш погляд, під комунікативною компетентністю студентів медичних коледжів (майбутніх медичних сестер) варто розуміти їхню здатність користуватися спеціальними знаннями вербального й невербального спілкування, застосовуючи комплекс методів та інструментів взаємодії з іншими людьми, що перебувають у близькому й віддаленому оточенні (пацієнтами, їхніми родичами, колегами, співробітниками), а також володіти технікою низки соціальних ролей з метою одержання та передавання актуальної інформації.

Детальне вивчення компонентів комунікативної компетентності, їхніх взаємозв'язків та особливостей, визначення критеріїв комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер і показників, що характеризують ці критерії, а також рівнів їх сформованості дозволило створити модель формування комунікативної компетентності у майбутніх медичних сестер з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, що складається з цільового, змістово-процесуального та результативного блоків, які взаємопов'язані прямими і зворотними зв'язками. Дало також змогу зробити висновок, що сучасні світові

процеси глобалізації та внутрішня соціально-політична ситуація в країні вимагають застосування нових підходів до освітнього процесу, формування нового і якісного його наповнення. У сучасних умовах фахова передвища освіта потребує модернізації як змісту освітніх програм, націлених на формування особистих і професійних компетентностей у студентів, так і поліпшення якості викладання, що в цілому зумовить зростання якості національної вищої освіти. Одним із найголовніших аспектів цього процесу є впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес.

Практично доведено, що застосування обґрунтованих організаційно-педагогічних умов (застосування інформаційного освітнього середовища в процесі викладання філологічних дисциплін; використання різноманітних Інтернет-ресурсів під час вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)»; застосування проєктного навчання) позитивно впливає на формування комунікативної компетентності майбутніх медичних сестер, сприяє формуванню в освітньому процесі навичок професійної діяльності. Кількісні показники результативності дисертаційного дослідження переконливо доводять позитивний вплив інформаційно-комунікаційних технологій на рівень комунікативної компетентності здобувачів освіти в медичних коледжах.

Сформульовані висновки та практичні рекомендації можуть позитивно вплинути на організацію освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти медичного профілю і підвищити ефективність підготовки майбутніх медичних сестер.

Ключові слова: комунікативна компетентність, інформаційно-освітнє середовище, медичний коледж, навчання української мови студентів медичного коледжу.

ABSTRACT

Kirzha N. V. Formation of communicative competence of future nurses with the usage of informational and communicative technologies. - Qualifying scientific work as a manuscript. Ph.D. dissertation on a specialty 015 - Professional education (on specializations) (01 education / pedagogics). - Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University, Vinnytsia, 2021.

The purpose of communicative competence is information exchange, which leads to interactive and perceptive interaction. Establishing the contact with an individual (or a group of individuals) and establishing the feedback are essential to achieving mutual understanding. Such competence can be formed independently upon the availability of one's will and owing to certain efforts. However, pre-higher education system should form a number of competencies of the potential specialist in certain branch, who would be competitive enough in a contemporary labour market. Achieving this goal is impossible without forming communicative competence.

Acquisition of professional language skills is provided by the Branch standard of higher education of training at the first (bachelor) knowledge level 22 Health care specialty 223 Nursing according to the educational program "Nurse". Thus, the content of the training of nurses involves the acquisition by a future specialist of general competencies, among which is the ability to communicate in the state language both orally and in writing, to work in a team, to have the skills of interpersonal communication.

The analysis of scientific pedagogical, psychological, medical, philosophical sources has showed that the problem of formation of communicative competence in medical college students is relevant and preferential among the main tasks of medical education in Ukraine.

Analytical review of scientific publications on the reform of domestic medical education suggests that one of the leading trends in the development of medical education in the world in general and in Ukraine in particular in recent decades is the humanization of the educational process. This process includes increasing the importance of the

humanities in education, their impact on professional disciplines, the focus on the formation of a highly educated, intellectual personality in educational institutions. An additional point is that nowadays in the context of medical education it is extremely important to increase the learning motivation by means of new informational technologies, improving equipment and material procurement of medical institutions' clinical base.

Communicative competence occupies a leading position in the ranking of competencies, as it includes the ability to integrate a number of skills and abilities as a whole. Having analyzed the main approaches towards the definition of "communication" and "communicative competence", branch models of communicative competence we can suggest our own definition. We believe, that the communicative competence of medical college students (future nurses) should be considered as their ability to use special knowledge of verbal and nonverbal communication by using a set of methods and tools of interaction with other people of close and distant surrounding community (patients, their relatives, colleagues, co-workers) as well as to master the technique of number of social roles aiming at receiving and transmitting the relevant information.

The detailed study of communicative competence components, their interactions and peculiarities, determining the criteria of communicative competence of future nurses and the indicators characterizing these criteria, as well as the levels of their formation makes it possible to create a model of communicative competence formation in future nurses with the usage of informational and communicative technologies that include target, content-procedural and effective blocks interconnected by direct and reverse relations. Moreover, it makes possible to conclude that current globalization processes and internal social and political situation in the country require the application of new approaches towards the educational process, the formation of its new and high-quality content. In current conditions professional pre-higher education requires both the modernization of the content of educational programs aimed at the formation of personal and professional competences in students and the improvement of teaching quality that will increase the quality of national higher education in general. One of the most important aspects of this process is the introduction of informational and communicative

technologies in the educational process.

It has been proved in practice that the introduction of reasonable organizational and pedagogical conditions (the application of the informational and educational environment in teaching philological disciplines; the usage of various internet resources in teaching the discipline “Ukrainian Language” (on professional purposes); application of project study) has a positive impact on the formation of communicative competence of future nurses, contributes to the formation of professional skills in the educational process. Quantitative indicators of the effectiveness of this dissertation research have conclusively proved the positive impact of informational and communicative technologies on the level of communicative competence of medical college students.

The presented conclusions and practical recommendations can positively influence the organization of the educational process in the professional pre-higher institutions of a medical profile and increase the effectiveness of the training of future medical nurses.

Key words: communicative competence, informational and educational environment, medical college, Ukrainian language teaching of the medical college students.